

Ålands fredsinstitut
Docent Sia Spiliopoulou Åkermark
PB 85
22101 Mariehamn
ÅLAND

BESTÄLLNING AV STUDIE/UTREDNING

Ålandskommitténs 2013 presidium beslöt 2.9.2014 enligt uppdrag av kommittén 17.6.2014 under dagordningspunkt 7 i protokollet från mötet, att av Ålands fredsinstitut beställa en studie/utredning om den åländska självstyrelsens folkrättsliga förankring och dess betydelse för utveckling av självstyrelsen. fråga är om en studie/utredning som omfattar ungefär 20 sidor.

Studiens/utredningens innehåll

Kommitténs presidium beslöt vid sitt möte 2.9.2014 att i studien/utredningen ska belysas följande frågeställningar:

1. Den folkrättsliga statusen av Ålands självstyrelse idag

Självstyrelsens folkrättsliga förankring är en central fråga för landskapet. Självstyrelsens skydd i Finlands konstitution har inte förminskat betydelsen av de internationella förpliktelseernas fortsatta existens. I Aalto-arbetsgruppen sägs att Finlands regering i flera omgångar har förbundit sig att följa Ålandsöverenskommelsen. Arbetsgruppen hänvisar till utrikesutskottets utlåtande om regeringens proposition nr 73 med förslag till ny självstyrelselag för Åland (UTUU 2/1990). I utlåtandet sägs att Ålandsöverenskommelsen inte är ett sedvanligt och undertecknat statsfördrag, men den kan alltjämt anses vara bindande för Finland i förhållande till Sverige.

I denna del av undersökningen ska följande frågor studeras:

- Ålands folkrättsliga status idag; de centrala normerna och den gällande tolkningspraxisen
- förändringar av självstyrelsearrangemanget ur folkrättens synvinkel
- den åländska klagorättens betydelse och folkrättsliga problematik idag.

2. Den åländska hembygdsrätten i en bredare normativ kontext

Hembygdsrätten är en rättslig konstruktion som tillkom för att förverkliga de garantier som togs in i Ålandsöverenskommelsen. Av de rättigheter som knutits till hembygdsrätten kan två av dem härledas direkt till Ålandsöverenskommelsen, punkt 3 om fastighetsförvärv och punkt 4 om rösträtt. Endast i fråga om rösträtten är "finsk medborgarrätt" omnämnt i överenskommelsen: "*Personer, som inflytta till Ålandsögruppen och som äro i besittning av finsk medborgarrätt, skola icke förvärva rösträtt å öarna i kommunernas eller landskapets angelägenheter förrän fem år efter det de förvärvat hemorts rätt på öarna.*"

När det gäller rösträtten konstateras att förutsättningarna för att rösta och att ställa upp som kandidat i kommunalval har förändrats. Rösträtt och valbarhet i kommunalval har gjorts oberoende av hembygdsrätt. För att få delta i kommunalval krävs att personen under ett år närmast före valdagen utan avbrott haft en kommun i landskapet som sin hemkommun och som uppfyller de övriga allmänna krav som gäller för rösträtt och valbarhet i kommunalval.

Studiet bör innehålla en redogörelse över hembygdsrättens folkrättsliga förankring och innehålla en jämförande analys av andra motsvarande rättskonstruktioner. Till hembygdsrätten har vissa rättigheter knutits som gör att hembygdsrätten kan liknas vid ett "regionalt medborgarskap." Hembygdsrättens utvecklande bör analyseras ur Ålandskonventionens och självstyrelselagens perspektiv.

Avlämnande av studien

Del 1 av studien/utredningen ska vara tillgänglig för Ålandskommitténs sekretariat under e-postadressen justitieministeriet@om.fi och janina.groop-bondestam@om.fi senast måndagen den 27 oktober 2014 före kl. 16.15 och del 2 senast fredagen den 14 november 2014 före kl. 16.15.

Kostnaderna

Totalkostnaderna för studien får som framgår av inhämtad kostnadskalkyl uppgå till högst 5670, 00 euro. Justitieministeriet har 8.9.2014 fått av Ålands fredsinstitut en kostnadskalkyl baserad på det ovan angivna innehållet för studien (bilaga).

Räkningen ska sändas till justitieministeriets skanningstjänst under följande adress: Justitieministeriet, lagberedningsavdelningen/Ålandskommittén 2013, PB/PL 7260, 01051 RÄKNINGAR/LASKUT. Adressen anges även i er faktura.

Ordföranden för Ålandskommittén 2013,
president

Tarja Halonen

Generalsekreterare för kommittén,
konsultativ tjänsteman

Janina Groop-Bondestam

Angående utredningsuppdrag för Ålandskommittén

Jag tackar för förfrågan och är hedrad av kommitténs intresse för de folkrättsliga aspekterna i Ålandsregimen. Uppdraget är beskrivet i två delar. Uppdragsförfrågan i sin officiella och slutliga form nådde mig i sin slutliga utformning först i början av september. Med hänvisning till tidigare diskuterade preliminära tidtabeller, så har jag försökt vara tydlig att jag, tyvärr, inte alls kommer ha möjlighet att arbeta med dessa aspekter under september och början av oktober, pga andra åtaganden.

Härmed kan första delen av uppdraget (de folkrättsliga garantierna för Åland, inklusive klagorätten) fullföljas tidigast under oktober månad, så att kommittén får studien senast den 27/10. Andra delen fullföljs därefter och kan presenteras, åtminstone i sammanfattad form, den 14/11. Med hänvisning till Ålandskommitténs ansträngda tidtabell, kommer också uppdragets skriftliga rapport behöva begränsas till totalt maximalt 20 sidor (för det samlade uppdraget).

Betydelsen av de folkrättsliga aspekterna av Ålandsregimen skulle förtjäna en grundligare granskning idag, sida vid sida med de konstitutionella, och jag finner det beklagligt att kommitténs tidtabell är så begränsad i just detta avseende. Men jag har full respekt för kommitténs tidsbegränsningar och ska göra mitt bästa att presentera de väsentliga aspekterna utifrån den folkrättsliga förståelsen.

Den beräknade tidsåtgången för arbete är att den första delen av uppdraget kräver ca två heltidsveckors arbete.

Den beräknade tidsåtgången för andra delen är svårare att bedöma och uppdraget avgränsas, eftersom medborgarskapsrelaterade frågor är betydande inom nationella rättsordningar, EU-rätten samt den internationella rätten och det är idag ett rättsområde i utveckling. Även om endast folkrättsliga aspekter bör prioriteras, kommer detta kräva minst en hel arbetsvecka (förlagd över en längre period).

Kostnaden för detta arbete beräknas - i linje med Ålands fredsinstituts riktlinjer för arvoden samt kommitténs budgetära begränsningar - enligt följande:

Etapp I (27/10)

Arvode: (som inkluderar lönebikostnader och sociala avgifter)	3.000	
Administrationskostnader: 26%	780	
Etapp I	totalt	3.780 euro

Etapp II (14/11)

Arvode (enligt ovan)	1.500	
Administrationskostnader (enligt ovan)	390	
Etapp II	totalt	1.890 euro

I denna beräkning av kostnaden har Ålands fredsinstitut använt sig av en justerad beräkning då en sedvanlig timbaserad kalkyl skulle motsvara 13.986 euro i arvoden och administrationskostnader för totalt 111 timmars arbete.

Jag hoppas att den här informationen är tillräcklig för era behov och ser fram emot framtida kontakter.

Med vänliga hälsningar,

Sia Spiliopoulou Åkermark

Docent i folkrätt, direktör Ålands fredsinstitut

www.peace.ax

